

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

לפני כבוד השופט עדי הדר

הנתבע והנתבע שכנגד: אליהו דותן, עו"ד

נגד

הנתבע והנתבע שכנגד ושולח הודעה: יוסף שלום

נגד

מקבלת ההודעה: רשות מקרקעי ישראל

פסק דין משלים

1. ביום 15.11.20 ביהמ"ש פרסם פסק דין חלקי בתובענה שבכותרת בה קבע כי התובע זכאי לשכר ראוי ופסק דין בו דחה התביעה שכנגד.

2. ביהמ"ש לא קיבל בפסק הדין החלקי עמדת התובע לפיה יש להחיל החוזה הכתוב בין הצדדים לעניין ייצוג הנתבע ע"י התובע בהליך בו הוגשה נגד הנתבע תביעת פינוי ע"י רשות מקרקעי ישראל בת.א. 21053/08 בבימ"ש השלום בירושלים (להלן: "תביעת הפינוי"). זאת, מכיוון שבסופו של יום, הליך הפינוי באמצעות תביעת פינוי הומר בפינוי על דרך הפקעה והחוזה בין הצדדים לא צפה זאת מראש. בסעיף 51 לפסק הדין החלקי, ביהמ"ש קבע כי יש לפסוק לטובת התובע שכר ראוי בגין מאמציו במסגרת תביעת הפינוי. בהתאם להסכמה דיונית, ביהמ"ש לא המשיך והכריע בסוגיה מהו הסכום שיש לפסוק לטובת התובע.

3. לאחר מתן פסק הדין החלקי התקיימו ההליכים שלהלן:

הדיון השניים עשר

4. ביום 23.11.20 התקיים הדיון השנים עשר. הנתבע הודיע כי מעוניין לחקור המומחה לשכר ראוי. ביהמ"ש קבע מועד לחקירת המומחה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

הדיון השלושה עשר

5. ביום 16.12.20 התקיים הדיון השלושה עשר. המומחה מטעם ביהמ"ש לשכר ראוי עו"ד אשר אקסלרד נחקר ע"י הנתבע. הנתבע העלה במעמד הדיון בקשה לשוב ולחקור את התובע גם לעניין קביעת גובה השכר הראוי.

הדיון הארבעה עשר והחלטת ביהמ"ש בבקשה לשוב ולחקור התובע

6. ביום 24.1.21 התקיים הדיון הארבעה עשר. התובע והנתבע טענו לעניין בקשת הנתבע לשוב ולחקור את התובע גם לעניין גובה השכר הראוי. לאחר הדיון, ביהמ"ש קבע כי על אף מחדלו הדיוני של הנתבע, הוא מורה על קיום חקירה נוספת של התובע.

הדיון החמישה עשר

7. ביום 8.2.21 התקיים הדיון החמישה עשר. התובע נחקר, מסיבות רפואיות, טלפונית.

הגשת סיכומים

8. ביום 7.3.21 התפרסם חלק הדיון מיום 8.2.21 שהוקלט וביהמ"ש נתן צו להגשת סיכומים. התובע הגיש סיכומיו ביום 21.3.21 והנתבע ביום 6.4.21.

דיון והכרעה

9. עוד לפני מתן פסק הדין החלקי, ביהמ"ש מינה מומחה מטעמו לשכר ראוי למקרה שביהמ"ש ידחה הטענה של התובע כי גובה השכר סוכם חוזית בין הצדדים. כאמור לעיל, ביהמ"ש קבע בפסק הדין החלקי כי גובה השכר לא סוכם חוזית למקרה שהפינוי יומר לפינוי על דרך הפקעה, אך התובע זכאי לשכר ראוי בגין ייצוג הנתבע בתביעת הפינוי. לכן, נדבך מרכזי במחלוקת היא חו"ד של המומחה מטעם ביהמ"ש לשכר ראוי, עו"ד אשר אקסלרד.

חו"ד של המומחה מטעם ביהמ"ש

10. בחו"ד שהמומחה מטעם ביהמ"ש הגיש ביום 30.9.20 הוא פרט השכלתו, ניסיונו כעו"ד משנת 1980 והיותו נוטריון. המומחה ציין כי הוא "בעל ניסיון רב בייצוג גופים ציבוריים ופרטיים בכל תחומי המשפט" וכי "עוסק בליטיגציה באופן רציף החל משנת 1980". המומחה פרט תפקידיו הציבוריים הרבים בלשכת עורכי הדין, וביניהם יו"ר ועד מחוז ירושלים של הלשכה משנת 2008.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

11. לעניין מומחיותו לשכר ראוי, המומחה הפנה הן לניסיונו המקצועי והן לעיסוקו בסוגיה כיו"ר ועדת האתיקה ויו"ר ועד מחוז ירושלים של לשכת עורכי הדין וכן כעורך דין מטעם חברות ביטוח המגן על עורכי דין בתביעות רשלנות.

12. המומחה הסביר כי עיין בכתבי הטענות כאן, בכתבי הטענות בהליך הפינני ונעזר **בכללי לשכת עורכי הדין (התעריף המינימלי המומלץ) התש"ס 2000** שנקבעו ע"י המועצה הארצית של הלשכה (להלן: "**התעריף המומלץ**").

13. המומחה סקר מסעיף 1 של חו"ד את הפעולות הרבות שנקטו מטעם התובע במסגרת הליך הפינני.

14. מסעיף 13 לחו"ד, המומחה הסביר את חישוב השכר הראוי. המומחה הסביר כי מעריך את השכר הראוי על דרך אומדנה תוך שימוש בטווחים ריאליים הנובעים מהתעריף המומלץ, תוך שימוש בפסיקות בתי המשפט ותוך שימוש בניסיונו. המומחה הסביר את חשיבות הסתמכותו על התעריף המומלץ והפנה לעניין זה לתקנה 512 **לתקסד"א התשמ"ד – 1984**.

15. המומחה הפנה לספרו של המלומד פרידמן ולפסיקות בתי המשפט לעניין השיקולים שיש להביא בחשבון לעניין קביעת שכר ראוי. ראשית, התעריף המומלץ, שנית, התנהגות הצדדים בהליך ובכלל זה דרך ניהול ההליך, שלישית, הסעד המבוקש או היקף הסכום שבמחלוקת ולבסוף חשיבות העניין לבעלי הדין.

16. המומחה ציין כי התבסס גם על החוזה בין הצדדים שביהמ"ש קבע כי אין להחילו לעניין תשלום השכר עקב המעבר מפינני באמצעות תביעת פינני לעניין על דרך הפקעה.

17. בפרק סיכום ומסקנות, המומחה קבע בסעיף 23 כי ניהול תביעת הפינני "**הצריך השקעת שעות עבודה מרובות, אשר נשאו פרי, והביאו לשיפור ממשי במצבו של הנתבע אל מול רמ"י ועיריית ירושלים בנוגע לקבלת פיצוי מטעמן, באופן שתרם משמעותית לקבלת הפיצוי בידי הנתבע בסופו של יום, כנגד פינני הנכס**".

18. המומחה הסביר בסעיף 24 כי עניין זה "**מקרינ באופן ישיר ומשמעותי על חישוב שכר הטרחה המגיע לתובע, וזאת בין היתר בהתחשב בשיקולים עשיית עושר ולא במשפט**".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

19. בסעיף 25 המומחה קבע כי "בהתאם לנתונים ולמסמכים אשר הוצגו בפניי, עולה כי מטעמו של התובע הושקעו מאמצים בהיקפים גדולים ביותר, כאשר התובע עמל, בין היתר, על עריכת שמונה תצהירי עדות ראשית מטעמו של התובע, אשר הצריכו קיום פגישות רבות ולמידת חומר בהיקפים עצומים, וכאשר מעבר לכך נדרש התובע להשקיע מאמצים ניכרים לצורך ניהול בדיקות וברורים מטעמו, שמטרתם איתור אשר יתמכו בטענות הנתבע בדבר זכויותיו בדירתו."

20. בסעיף 26 לחו"ד, המומחה קבע כי עיון בתעריף המומלץ מעלה כי שעת עו"ד הכוללת בחינת מסמכים עומדת על סך של 912 ש"ח בתוספת מע"מ, וכי שעה כזאת, ללא בחינת מסמכים עומדת על סך של 544 ש"ח בתוספת מע"מ. המומחה ציין כי סך זה מתייחס לשירותים הניתנים מחוץ לבית המשפט, "אך דומה כי אפשר להשליך ממנו על עלות שעת עו"ד. אני סבור כי נוכח מורכבות הליך העיקרי ובהתאם לניסיוני, ראוי להעמיד את התעריף השעתי על 600 ש"ח בתוספת מע"מ."

21. בסעיף 27 המומחה הסביר את קביעת מספר שעות העבודה על 400 שעות, לכל הפחות. המומחה אמד את מספר שעות העבודה לצורך הכנת הבקשה למתן רשות להתגונן והתצהירים ואיתור ועיון המסמכים ב – 250 שעות. את ניהול המגעים מול רמ"י ויתר הצדדים אמד בשמונים שעות.

22. לאחר שהביא בחשבון גם את גובה השכר שסוכם לעניין תביעת הפינוי, המומחה קבע בסעיף 30 כי השכר הראוי עומד על סך של 198,000 ש"ח בתוספת מע"מ.

תשובות לשאלות הבהרה

23. ביום 21.10.20 המומחה ענה לשאלות הבהרה מטעם הנתבע. המומחה ענה בתשובה הראשונה שלא ערך השוואה אל מול השכר ששולם לעורכי דין שייצגו בהליכים אשר נדונו יחד עם תביעת הפינוי. בתשובה השנייה ענה שאין לו ידיעה לגבי מחלוקת שיפוטית באשר לנכונות האמור בחלק מחו"ד. בתשובה השלישית ענה כי לקח בחשבון שהסכם שכר הטרחה התנה תשלום שכר טרחה בקבלת פיצוי עבור הפינוי וכי במסגרת הליך הפינוי לא נפסק פיצוי. עוד ענה שאין לו כל ידיעה בדבר ניסיונות לכאורה של התובע למנוע מהנתבע את מימוש זכותו לקבלת הוצאות משפט.

חקירת המומחה

24. כאמור לעיל, ביום 16.12.20 המומחה נחקר על ידי הנתבע. במסגרת חקירתו נדרש לסוגיות שונות כלהלן:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

טענת הנתבע כי התובע לקח הימור ולכן לא מגיע לו שכר ראוי

25. בעמוד 146, המומחה נשאל האם התובע לקח הימור, כאשר הסכים להתנות שכרו בקבלת

פיצוי, שלא יקבל שכר כלל ועל כך ענה בשורה 28 :

"ת: אני אשיב כך: קודם כל בהיבט התאורטי או ההיפותטי, אתה בוודאי צודק. כאשר שכר הטרחה ננקב אך ורק על פי תוצאה, זה יהיה המצב. אבל יש כאן 2 נקודות שצריך לקחת בחשבון, האחת: שמה שאתה אומר זו פרשנות משפטית של המצב הזה שלא נדרשתי להיכנס אליה, והשנייה שאני התבקשתי גם לחוות את דעתי בדבר השכר הראוי, לא בדבר פרשנות להסכם שכר הטרחה בין הצדדים."

וראו בעמוד 156 משורה 17 :

"אני אתייחס לזה ב-3 נקודות. נקודה אחת, אני לא רואה את המינוח הנכון כמינוח של הימור. אין כאן עניין של הימור, יש כאן עניין של ציפייה, ואני מניח שזה גם מייצר אינטרס של שני הצדדים, גם של נותן השירות וגם של מקבל השירות, כאשר מבקשים לפעול על פי תוצאה. כי שניהם מבינים שאולי – אולי, לפחות זו הנחת העבודה שלהם, אם השכר שמצפה לנותן השירות בסיום ההליך הוא פונקציה של מידת ההצלחה, אולי התשומות שלו תהיינה גבוהות יותר, אולי הוא ישתדל יותר. מה שלא בהכרח אגב מחויב במציאות, כי אנחנו רוצים להניח שנותן השירות תמיד יעשה את המאמץ המיטבי כדי להגיע לתוצאה הטובה ביותר. אבל וודאי שהמילה שאני הייתי נוקט כאן היא לא הייתה הימור. הנקודה השנייה שאני הייתי מבקש לציין זה מה זה שכר, להתייחס לשאלה מהו שכר הטרחה שהוא מייחל לו. זו שאלה שאין לה גבולות, בוודאי שהוא רוצה לקבל כמה שיותר. ולנסות לברר למה הוא ייחל או מה הייתה הציפייה שלו זה בערך כמו האמירה העממית של כמה עולה חליפה ליתום, אנחנו לא יודעים. הוא רוצה להוציא כמה שיותר, ככה ללקוח יהיה, ייתן את השירות הטוב ביותר ויביא לו כמה שיותר תמורה, וגם השכר שלו יהיה גבוה יותר. והנקודה השלישית שאני רוצה לציין שאין דבר, אין שום דבר בין שני הרכיבים הקודמים שהתייחסתי אליהם לבין השכר המינימלי. השכר המינימלי בא להמליץ לעורכי דין תראו, חברים, אל תרדו אל מתחת לפני הקרקע, יש מינימום מסוים שאנחנו כלשכת עורכי הדין, כמי שמכבדים את מעמד המקצוע, לא היינו רוצים לראות אתכם נוקבים שכר נמוך מזה. זו המשמעות של התעריף המינימלי המומלץ, שהוא עבר דרך אגב הרבה מאוד התפתחויות בחקיקה של לשכת עורכי הדין. ואין דבר בינו לבין ציפייה כזו או אחרת של שכר על פי התוצאה."

26. חקירת המומחה בסוגיה זו, הייתה מיותרת שכן ביהמ"ש הכריע בסוגיה זו במסגרת פסק

הדין החלקי. בסעיף 44 לפסק הדין החלקי, ביהמ"ש קבע כלהלן :

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

"לצד הקביעה כי עו"ד אינו זכאי לתשלום כפי שנקבע בחוזה, אין לקבל עמדתו של הלקוח לפיה לעו"ד לא מגיע דבר כי, "ההימור", שכביכול לקח עו"ד (ראו בסעיף 10 ובסעיף 30 לסיכומי הלקוח לעניין החבות ובסעיף 12 לסיכומי ההשלמה) לא צלח. אמנם הליך ההפקעה שונה במהותו מתביעת פינוי מכח חוק המקרקעין, אך ישנה זיקה ברורה בין ההליכים. הליך ההפקעה בא בסמיכות זמנים במקום תביעת הפינוי, ושניהם עסקו באותה דירה ואמורים היו להוביל לאותה תוצאה והיא פינוי הלקוח מהדירה כנגד פיצוי כפי שאכן ארע בפועל כתוצאה מהליך ההפקעה. לעניין הזיקה, ראו גם עדות עו"ד בעמוד 105 לפיה הרשויות איתרו תקציב לפינוי הכפר באמצעות משרד התחבורה במסגרת הליך הפקעה. מנגד, הלקוח לא העמיד עדים כדי לשלול טענות עו"ד בעניין הזיקה בין שני ההליכים."

27. לכן, ביהמ"ש דוחה הניסיון של הנתבע במסגרת בירור גובה השכר הראוי להפוך קביעה בפסק הדין החלקי, שלא באמצעות הליך ערעורי. ממילא, הנתבע גם לא חזר על הטענה בסיכומיו.

הטענה שהתובע מנע מהנתבע הוצאות משפט

28. הנתבע חזר בסעיף 33 לסיכומיו על הטענה שהתובע אחראי לסיכול פסיקת הוצאות לטובת הנתבע בתביעת הפינוי.

29. כאמור לעיל, המומחה נשאל על כך במסגרת שאלות ההבהרה, וגם בעת חקירתו הנוספת של התובע, הנתבע שב ושאל בעניין זה פעם אחר פעם. גם בעניין זה ביהמ"ש דוחה הניסיון של הנתבע במסגרת בירור גובה השכר הראוי להפוך קביעות בפסק הדין החלקי מסעיף 56 ועד סעיף 75, שלא באמצעות הליך ערעורי.

הטענה שלא מגיע לתובע שכר כי עבודתו הופסקה

30. הנתבע טען מסעיף 21 לסיכומיו שהמומחה לא ידע על מחלוקות בין הצדדים וכי קבע בטעות שהתובע הועבר מתפקידו. בעמוד 148 המומחה נשאל האם חרג מסמכותו כאשר החליט שמגיע למומחה שכר על אף שעבודתו הופסקה ועל כך ענה בשורה 16 :
"אני לא חושב שהטענה שהייתה מטעם מרשך הייתה שהוא ביקש מעורך דין דותן להמשיך את העבודה, ועורך דין דותן לא המשיך אותה. זה לא נתקלתי בטענה הזו בתצהירי הצדדים."

31. גם בעניין זה, חקירת המומחה, הייתה מיותרת שכן ביהמ"ש הכריע בסוגיה זו במסגרת פסק הדין החלקי. לעניין זה ראו סעיף 46 לפסק הדין החלקי :
"אם טענות הלקוח לקבלת פיצוי לא היו עולות יפה הן בתביעת הפינוי והן בהליך ההפקעה, ניחא. אולם, אין זה צודק בעליל בנסיבות העניין, לקבוע שיש לאיין מאמצי עו"ד כציפיית הלקוח, שעה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

שקיימת זיקה ברורה, כמפורט לעיל, בין תביעת הפינוי שהופסקה ובין הליך ההפקעה. לעניין האיזון הראוי בעת ניתוק הקשר עם עו"ד, ראו ציטוט הפסיקה הנוגעת לעניין בסעיף 36 לסיכומי עו"ד כתובע מע"א 136/92 בייניש נ' דניה סיבוס.

32. הנתבע טען בסעיף 22 לסיכומיו כי פירות עבודתו של עורך הדין "הזיקו" לנתבע ו"נוצלו נגדו". טענה זו הינה טענה בלבד שלא הוכחה במסגרת התביעה שכנגד ולא התקבלה.

33. הנתבע ניסה מספר פעמים בסיכומיו, לרבות בסעיף 24, לייחס למומחה טעויות שנפלו אצלו עקב היותו בעבר מגשר בין הצדדים. הנתבע עשה זאת בזהירות רבה שכן הוא ער לכך שביהמ"ש מינה המומחה על יסוד הסכמה בין הצדדים ולכן, אין לו, לנתבע, אלא להלין בעניין זה, על עצמו. אולם, ממילא, ביהמ"ש לא מצא שיש יסוד לטענה בדבר הקשר בין הגישור בעבר ובין טעויות כביכול שנפלו בחו"ד.

34. לכן, ביהמ"ש שב ודוחה הניסיון של הנתבע במסגרת בירור גובה השכר הראוי להפוך קביעה בפסק הדין החלקי, שלא באמצעות הליך ערעורי.

הטענה שהמומחה העריך ביתר עבודת התובע

35. הנתבע טען בסיכומיו כי המומחה העריך ביתר עבודת התובע.

36. בעמוד 149 המומחה נשאל לגבי מספר התצהירים שהוגשו וענה כי הסתמך על תצהיר התובע ולגבי אורך התצהירים ענה בעמוד 150 משורה 1:

"התרשמתי מתצהירו של עו"ד דותן על היקף התשומות שהיו לו. אני לא נכנסתי עד כמה ארוכים היו התצהירים האלה ועד כמה צורפו להם נספחים, ויכול להיות שבתצהירים היו נקודות שחזרו על עצמן בין התצהירים השונים, ויכול להיות שהנספחים היו דומים בין אחד לאחר. לקחתי בחשבון את ההיקף שיש לתיק הזה, ואני לא, לא אפחד ממך שלקחתי בחשבון גם את, שמתי את עצמי במקומו של עו"ד דותן וחשבתי מה אני הייתי עושה כאן ומה פחות או יותר השכר שאני הייתי גובה כאן, וזה ללא ספק מדד משמעותי שלקחתי אותו בחשבון גם כן. לשם כך התבקשתי אני גם לשים את ניסיוני ואת הידע שלי בחוות הדעת הזאת".

37. אם היה ספק לגבי התשתית העובדתית בעניין היקף עבודת התובע, אזי החקירה השנייה של התובע, הסירה הספק לגבי מספר התצהירים שהוגשו, לעניין זה ראו בעמוד 186 בשורה 7.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

38. המומחה נשאל בעמוד 150 כמה שעות סביר להניח שהשקיע התובע בפגישות ומשאים

ומתנים מול מנהל קרקעי ישראל בתיק ועל כך ענה משורה 16 :

"ת: תראה, אני לקחתי כאן בחשבון שני רכיבי זמן, ואת השלישי לא כימתתי. אני לקחתי בחשבון 250 שעות ו-80 שעות, אם אתה שמת לב גם במשא ומתן מול המנהל וגם במגעים, וגם להכנת ה (לא ברור) הראשית שזה מסתכם ב-330 שעות ולפי זה תמחרתי את השכר שקבעתי. אבל לא לקחתי בחשבון מה, וכאן נכנס רכיב, הרכיב שבו אני אמרתי פה היה עו"ד שלקח בחשבון שהוא יקבל שכר לפי תוצאה, זה (לא ברור) ההכנה וההלימות של התיק, וכאן אני הייתי רוצה להרחיב ב-2 משפטים ולומר כך: כשאני לוקח בחשבון עבודה בפועל, ברור לכולנו שמאחורי זה יש גם שעות לימות, והכנה של תיק, חומר, כאשר למשל אני עושה בבורריות או בגישורים, אני מחייב את הצדדים בשעות פרונטליות, המקובל. הנוהג המקובל שבעולם, מי שעוסק בבורריות וגישורים, שעל כל שעה פרונטלית הוא נוהג לחייב גם 3 שעות הכנה. את זה לא לקחתי כאן בחשבון, הוספתי משהו מאוד קטן ולא כימתתי אותו בחשבון שכר הטרחה. כימתתי בפועל רק שעות של עבודה בפועל, שהיו למעשה, כמו שאני הערכתי אותן כמובן. הערכתי מה השעות שלמעשה ולא את השעות של ההכנה והלימוד והחשיבה, והדברים האחרים שיש מסביב לנושא הזה, כי אותם מאוד קשה לכמת. ואמרתי את זה לא צריך לקחת בחשבון, מכיוון שממילא הייתה כאן ציפייה לעשות את ההשקעה הזו כדי לקבל שכר לפי תוצאה."

39. להבדיל מהטענות הקודמות, בהן ניסה הנתבע להפוך קביעות בפסק הדין החלקי, שלא באמצעות הליך ערעורי, הטענה לעניין הערכה ביתר של עבודת הועלתה בשלב הדיוני המתאים.

40. על פי הפסיקה, בית המשפט יאמץ ממצאיו של המומחה שמינה, אלא אם כן נראית סיבה בולטת לעין שלא לעשות זאת (ע"א 293/88 חברת יצחק ניימן להשכרה בע"מ נ' רבי [פורסם בנבו] 31.12.88, בר"מ 5171/07 מנשה נ' הוועדה המקומית לתכנון ובניה חולון [פורסם בנבו] 31.12.07, א' גורן סוגיות בסד"א 496 (מהדורה 11, 2013).

41. הנתבע טען מסעיף 7 לסיכומיו כי מומחה ביהמ"ש "חרג בהרבה מגבולות המינוי ומתפקידו ונאלץ להמציא יש מאין השלמת פרטים ועובדות שהתביעה חדלה מלהביא בכוונת תחילה". הנתבע הביא כדוגמא את מחדל התובע להציג רשימת שעות העבודה. ראו גם טענת הנתבע בסעיף 16 לסיכומיו. אולם, התובע פעל תחת הידיעה שבינו ובין הנתבע קיים חוזה מחייב שמבוסס על שכר שנגזר משווי הפיצוי ולכן לא היה מחויב לערוך בזמן אמת רשימת שעות. לצורך הערכת כמות שעות העבודה בדיעבד, ביהמ"ש מינה המומחה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

42. ביהמ"ש לא מקבל טענת הנתבע בסעיף 16 לסיכומיו כי המומחה מצא "לייבא את התיאור המוגזם והמאדיר, הסובייקטיבי של התובע". אילו היה ממש בטענה זו, מצופה היה שהמומחה יאמץ כביכול את טענת התובע כי מגיע לו הסך של 400,000 ₪, אך הוא קבע כמחצית הסכום. כאמור לעיל, המומחה פרט הפעולות שביצע התובע בהליך הפינוי ואמד את העבודה שהושקעה בהם על פי שיקולים שונים שפרט בחו"ד, ועל פי ניסיונו הרב כעו"ד ובעל תפקיד בלשכת עורכי הדין שעוסק בסוגיות של קביעת שכר עו"ד.

43. בסעיף 29 הנתבע הזכיר "כי כל בר בי רב בתחום המשפט ידוע ששכר ראוי לעבודה שהספיק התובע לעשות בתיק בטרם הסתיים, כמקובל ומצוי ב"שוק" עורכי הדין וכמקובל בפסיקות של בתי המשפט כהוצאות משפט לא יעלה על 30,000 - 50,000 ₪". לא הובאה ראיה לתמוך בטענה זו ולכן ביהמ"ש דוחה אותה.

44. ביהמ"ש לא מצא בתשובות המומחה טעות בולטת המחייבת התערבות ביהמ"ש.

הטענה שהמומחה לא הביא בחשבון העובדה שהתובע ייצג מספר לקוחות לגבי אותה סוגיה 45. הנתבע טען בסעיף 7 לסיכומיו כי התובע לא פרט "בכמה תיקים הושקעה העבודה אותה הוא תיאר בסתמיות בכתב התביעה ובתצהירו כדי שניתן יהיה לגזור שיעור הייחוס של העבודה שהושקעה לתיק של הנתבע מתוך התיקים בהם טיפל התובע יחדיו". ראו גם פירוט הטענה בסעיף 26 לסיכומיו.

46. בעמוד 151 המומחה נשאל אם הביא בחשבון כי התובע ייצג מספר לקוחות מול רמ"י ועל כך ענה משורה 14 :

"אני אתן לך דוגמה מתחום אחר שאני לא עוסק בו. למשל לאחרונה, לפני חודשים לא רבים, הסתיים הדיון בתיק, התיק העצוב של אסון ורסאי, שחברי הטוב עו"ד פוזנר סיים אותו, לדעתי הוא ייצג שם 270 או 280 נפגעים, והוא כמובן שעבד בתיק הזה לפי תוצאה וחייב אותם לפי החוזים של הכסף שהתקבל. אז מה, מכיוון שהוא עשה, ניהל משא ומתן אחד מול המדינה ל-280 איש, אותו משא ומתן. הרי הוא לא הלך וישב ועשה פגישות נפרדות עבור כל אחד מ-280 הלקוחות, הוא בא עם תיק ובתיק היו שם 280 תביעות, או 2 או 3 תיקים, אבל לא 280 תיקים, קיים פגישות. אז לכן הוא ייקח שכר טרחה של תובע אחד, או שהוא ייקח עבור מכל אחד מהאנשים את חלקו? זה גם נתון שצריך לקחת אותו בחשבון, אני לא אומר שבאופן מלא כך צריך לראות את זה. אבל אם עו"ד דותן ייגש למנהל, עושה משא ומתן של 3 איש, 8 איש, 12 איש, 5 איש, הוא עושה משא ומתן בעצם של כל אחד ואחד מהם בנפרד, ולגבי כל אחד ואחד מהם יש את הנסיבות הספציפיות שלו. בדיוק להבדיל אלף אלפי הבדלות, שנהיה כולנו בריאים, להבדיל מהתיק שאני דיברתי עליו קודם."

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

47. ביהמ"ש לא מצא בתשובת המומחה מענה לטענה שלעניין קביעת שכר ראוי, היה מקום להביא בחשבון העובדה שכאשר מיוצגים מספר לקוחות, יש לחלק העלות של חלק מהעבודה בין מספר נתבעים.

48. ביהמ"ש מביא בחשבון שבכתבי ההגנה המקורי והמתוקן, הנתבע לא העלה טענות הגנה לאפשרות שביהמ"ש יקבע שכר ראוי. לא זו אף זו, לאחר הגשת חו"ד ע"י המומחה מטעם ביהמ"ש, הנתבע לא עשה שימוש בתקנה 136 לתקסד"א, ולא הגיש כתב הגנה מתוקן בו יגיב לממצאי המומחה, על ידי העלאת טענות שהעלה לראשונה כאשר חקר המומחה.

49. מכאן שלא הונחה תשתית עובדתית לבסס הטענה לעניין הקטנת השכר הראוי בשל ייצוג נתבעים שונים ע"י אותו עו"ד באותו מתחם פינוי.

50. אולם, ביהמ"ש ער לכך שהתובע ייצג מלכתחילה גם את האם המנוחה לעניין הדירה בקומה שמעל דירת הנתבע ולאחר מכן את האחות של הנתבע לעניין אותה דירה. ראו גם חקירתו הנוספת של התובע בעמוד 187 משורה 1, לרבות לעניין החפיפה בתצהירים שהוגשו בשתי תביעות הפינוי. לכן, ביהמ"ש מוצא להתערב בממצאי המומחה על הרף הנמוך בלבד ולגרוע 15% בלבד מהסכום שנפסק.

הטענה לעניין שימוש בחלופות חישוב אחרות

51. מסעיף 12 לסיכומי, הנתבע טען שהמומחה לא הסתמך על הפריט הנכון בתעריף המומלץ. בסעיף 14 לסיכומי, טען שהמומחה טעה כאשר התבסס על חישוב מכפלת שעות עבודה בשכר לשעה.

52. בעמוד 155 המומחה נשאל אם בחן גם חלופות חישוב אחרות על פי הטבלה של לשכת עורכי הדין, לדוגמה את האפשרות לחשב לפחות חלק מהרכיבים שלא על פי שעות, אלא לדוגמה בתעריף להכנת תצהיר, על פי תעריף לקיום דיון. המומחה ענה משורה 19 :

"ת: התשובה היא לא, ואני אסביר מדוע. החלופה של השכר המינימלי המומלץ של לשכת עורכי הדין היא חלופת רצפה. היא לא חלופה מקובלת והכרחית לשכר ראוי, אני למשל לא הייתי עובד לפי החלופה הזו, ולא הייתי מסכים להגיע להסדר שכר טרחה בתיק כזה לפי החלופה של השכר המינימלי המומלץ. זו חלופת רצפה, יש כל מיני חלופות רצפה אחרות. כמו שאני גם ציינתי בחוות הדעת, החלופות האחרות קבועות יותר, הן לא, אין הכרח לפעול לפי חלופת רצפה ואני לא מכיר, רוב עורכי הדין שאני מכיר שמטפלים בתחומים מהסוג הזה לא היו מסכימים לעבוד לפי תעריף מינימלי."

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

53. ביהמ"ש לא מוצא בתשובת המומחה, שנראית סבירה בעיני ביהמ"ש, סיבה להתערבות ביהמ"ש.

הטענה שהתובע "ייחל" לסכום נמוך מהסכום שפסק המומחה

54. בהמשך לשאלת ההבהרה, הנתבע הציב בעמוד 159 לפני המומחה הנחה לפיה התובע "ייחל" לשכר בסך של 160,000 ₪, אולם התובע התנגד לשאלה בטענה שהנחה זאת, לא הוכחה. לאחר דיון בהתנגדות, המומחה ענה בעמוד 160 משורה 7:

"אני גם זוכר את הנתון הזה מתוך ההליך שהתקיים בפני, ואני אשיב כך: קודם כל, כמו שבאמת נאמר אני לא יכול לדעת אם הוא היה, אם עו"ד דותן היה מרוצה מהתוצאה או לא מרוצה מהתוצאה הזאת שהיא זכורה לי. שנית, לא ברור לי באמת מה המאמץ של דייר בקומה השנייה לעומת דייר בקומה הראשונה, זה לא אומר שזה בהכרח אותם נתונים. לא של הדירה הפיסית, לא של המשתכנים, ואני לא משוכנע שאפשר ללמוד גזרה ששווה מיחידה אחת ליחידה אחרת. דבר שלישי, אני מבקש להזכיר שאני לא נמצא כאן בתפקיד לקבוע האם התוצא שהשיג עו"ד דותן מול המנהל בקומה השנייה היא תוצאה טובה או גרועה. יכול להיות שזו הייתה תוצאה נוראית, יכול להיות שזו הייתה תוצאה מצוינת. זה לא אומר גם בהכרח, אני לא רואה איך אני יכול לגזור מזה מה הייתה יכולה להיות בהכרח התוצאה בקומה ראשונה. יכול להיות שלקומה השנייה הוא היה משיג 1,600,000 ₪ ולקומה שמתחתיה הוא יכול להשיג 8 מיליון ₪, אני באמת לא יכול לדעת. ואני מזכיר: אני לא עומד כאן כדי להכריע במחלוקת שבין הלקוחות של עו"ד דותן ובין המנהל. לא במחלוקת שבין הלקוחות של עו"ד דותן לבין עצמם, וגם לא במחלוקת שבינך לבין, שביניכם לבין מר דותן. אני פשוט נותן את חוות דעתי מהו השכר הראוי למקרה שהוצג בפני, זה הכול."

55. גם בעניין זה, ביהמ"ש לא מוצא בתשובת המומחה סיבה להתערבות. תשובת המומחה, על הגיונה לעניין ההבדלים בין הנסיבות לגבי כל דירה, מקובלת על ביהמ"ש. כמו כן, ממילא הנתבע לא חזר על טענה זו בסיכומיו.

הטענה שעל המומחה היה להשוות מול שכר של עורכי דין אחרים

56. בהמשך לשאלת ההבהרה, בעמוד 161 משורה 27 המומחה הסביר מדוע לא בדק השכר ששולם לעורכי דין אחרים שייצגו מחזיקים אחרים במתחם הפינוי.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

"לא, ואני גם אומר שוב, זה לא מה שראיתי כמלאכתי מהטעם הפשוט שעורך דין אחר, בתיק אחר או אפילו אותו עו"ד בתיק דומה אחר, לא לקח את השכר הראוי המגיע לו. אולי הוא לקח פחות, אולי הוא לקח יותר, אני לא חשבתי שזה משנה לתפישתי מהו השכר הראוי לתיק שהוצג בפניי. ש: האם על פי תפישתך, שכר ראוי של עו"ד משקף במידה כזו או אחרת גם את מה שנקרא המחירים שקובע השוק החופשי?

ת: יש לזה ללא ספק השפעה. אם הייתי חושב שהתוצאה שהגעתי אליה חורגת מסבירות של שכר שנהוג בשוק החופשי, וודאי שהייתי שוקל שוב, לוקח את זה בחשבון ומשנה את התוצאה. לא ראיתי שהשכר הראוי במסקנה שהגעתי אליה הוא שכר שחורג ממה שבעיני משקף את מה שקורה בשוק החופשי. "

57. גם בעניין זה, עמדת המומחה סבירה בעיני ביהמ"ש שכן אין בשכר שסיכם עו"ד פלוני כדי ללמד על השכר שסיכם עו"ד אלמוני, אף לגבי אותו מתחם פינני. מקובלת על ביהמ"ש גם עמדת המומחה לפיה, ממילא פסק שכר שאינו חורג מהמקובל בשוק החופשי. כאמור לעיל, טענת הנתבע לעניין גובה מחיר השוק, לא הוכחה.

הטענה שהמומחה לא התחשב בעניינו של הלקוח

58. בעמוד 166 המומחה נשאל האם הביא בחשבון שיקולים המתחשבים בעניינו של הלקוח ועל כך ענה משורה 20 :

"למעט השיקול שמתייחס למחלוקת העובדתית שבין הצדדים, שעליה כבר הדגשתי שלא התייחסתי, השיקולים האחרים בהחלט עמדו בפני וכן לקחתי אותם בחשבון. ואני חושב שהתוצר של מערכת השיקולים שהייתה לי בקונטקסט הזה של הרכיבים שאתה העלית, הביטוי שלו נמצא בכך שאני נטיתי בקביעת ההערכה שלי לנושא שכר טרחה ראוי, נטיתי לצד הנמוך שמתקרב לשכר המינימלי המומלץ של לשכת עורכי הדין, ולא לשכר שאולי הוא היה סביר יותר או ממוצע יותר. כמו ש, סליחה שאני אומר את זה, כמו שאני אולי הייתי מבקש לעצמי. ואני נטיתי שוב ללכת לשכר המינימלי, שזה לא בהכרח התוצר ההכרחי של הערכה כזאת."

59. כאן המקום לציין שביהמ"ש מבחין בין מצב בו עו"ד נמנע במכוון מעיגון החוזה בכתב כדי להגדיל סיכויי השיווק וההתקשרות, ובין המקרה כאן בו עו"ד עיגן ההתקשרות בכתב כמצופה, אך לא צפה האפשרות שהתרחשה בפועל, לפיה הרשויות המירו הליך פינני אחד במשנהו. לכן, להבדיל מהעמדה המחמירה בפסיקה לגבי עו"ד שנמנע במתכוון לעגן ההתקשרות בכתב, אין מקום להחמיר עם התובע באותה מידה בה מחמירה הפסיקה עם מי שנמנע במתכוון מעיגון ההתקשרות בכתב.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

60. לכן, ביהמ"ש מקבל תשובת המומחה ועמדתו בחו"ד, בנסיבות העניין, כסבירה ולא מוצא מקום להתערב בה.

החקירה הנוספת של התובע

61. כאמור לעיל, על אף שהתובע נחקר באריכות לפני מתן פסק הדין החלקי, ועל אף שביהמ"ש קבע בדיון מיוחד את המשך שמיעת התובענה לצורך ברור גובה השכר הראוי, הנתבע, בשיהוי, העלה הטענה שהבין כי התובע ייחקר שוב. ביום 24.1.21 ביהמ"ש קבע כלהלן: **"סדר היום של הדיון שהיה אמור להתקיים היום נקבע בישיבה מיוחדת שהתקיימה ביום 23.11.20. עקב מחלת הנתבע ושולח ההודעה, ביהמ"ש סבר שכל שנותר הוא לקבוע בנוכחות הצדדים מועד נדחה. אולם, הנתבע ושולח ההודעה טען לראשונה, ע"י בא כוחו, שבדיון הנדחה אמור להחקר התובע. לא היה לו מענה מניח הדעת לשאלה מדוע לא טען זאת בדיון המיוחד שהתקיים בחודש נובמבר, או לאחר אותו דיון, על אף שמצא להגיש לאחר אותו דיון בקשה לזימון עדים נוספים.**

הטענה שהדבר היה "ברור", אינה נכונה. להפך, מעיון בפרוטוקול הדיון, ברור שהטענה ש"הדבר היה ברור" אינה נכונה.

לפי שורת הדיון, בשים לב שהתובע ממתין לפסק דין משנת 2014, היה מקום לדחות הבקשה.

אולם, על מנת למנוע עיוות דין, על אף מחלל הנתבע, ביהמ"ש קבע מועד דיון קרוב לחקירת התובע בסוגית גובה שכר דמי השימוש הראויים. הדיון יתקיים ביום 8.2.21 בשעה אחת.

ביהמ"ש שב בהחלטה זו על קביעתו בדיון שהתקיים היום כי לא יתיר בחקירה לחקור בסוגיות שבהן היה על הנתבע לחקור התובע במסגרת ההגנה כנגד החבות על פי התביעה או במסגרת התביעה שכנגד שהגיש נגד התובע, תביעה שכנגד שבימ"ש דחה."

62. בעקבות מתן ההחלטה מיום 24.1.21, ביום 8.2.12 התובע נחקר שוב על ידי הנתבע. עיון בפרוטוקול הדיון מעלה שעל אף שביהמ"ש הבהיר, כי לא יתיר לנתבע לנצל גם החקירה הנוספת של התובע כדי לחקור בסוגיות שביהמ"ש הכריע בהן במסגרת פסק הדין החלקי, כפי שעשה בעת חקירת המומחה, שוב הנתבע חזר וניסה לחקור בסוגיות שהוכרעו. לעניין זה ראו החלטת ביהמ"ש בעמוד 194 לפרוטוקול והחלטת ביהמ"ש בעמוד 13 ובעמוד 18 להמשך הפרוטוקול שפורסם בשלב מאוחר יותר.

הטענה שיש להפחית מהשכר הראוי את חלקו של הנתבע בדירה בקומה העליונה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

63. שאלה שהופנתה לתובע בחקירתו הנוספת, ולא הופנתה למומחה, היא השאלה האם יש לקזז מהשכר הראוי שביהמ"ש יפסוק לטובתו בגין הדירה התחתונה, את חלקו של התובע בדירה העליונה. התובע ענה על כך בעמוד 195 משורה 21:

"העד, עו"ד דותן: תשובתי היא ממש לא, אדוני. קודם כל, המכתב הזה שנכתב זה היה בשנה שבסמוך לאחר שדינה שלום נפטרה. היה את הירושה של האם והם היו היורשים. כשנדונה (לא ברור) שאלת הפיצויים הוכרה רק, ואך ורק מדלן שלום כדיירת באותה עתירה של ציון שלום, כל האחרים היו בחוץ בלי שום קשר לירושה. והיא לבד קיבלה את הפיצוי כדיירת ולכן ממנה גביתי וממנה בלבד את ה-10 אחוז פלוס מע"מ."

64. גם בעניין זה ביהמ"ש דוחה טענת הנתבע שכן ביהמ"ש הכריע בה במסגרת פסק הדין החלקי. ביהמ"ש דחה בפסק הדין החלקי מסעיף 79 את טענת הנתבע לגבי זכויותיו כביכול בקומה העליונה.

ביהמ"ש מחייב הנתבע לשלם לתובע שכר ראוי

65. לנוכח האמור לעיל, ביהמ"ש מחייב הנתבע לשלם לתובע שכר ראוי בסך של 168,300 ₪ בתוספת מע"מ. ביהמ"ש דוחה טענת הנתבע בסיכומיו, לפיה אין להצמיד הסכום ולצרף הפרשי הצמדה כדין ממועד הגשת התביעה. אין להאשים התובע בכך שסכום שמגיע לו כדון, נפסק רק בחלוף 7 שנים. התובע עמד על זכויותיו ללא שיהיו ובפסק הדין החלקי ביהמ"ש פרט באריכות השתלשלות העניינים שהביאה להתמשכות בלתי סבירה ומצערת של הליך שאמור היה להסתיים מזמן.

דיון בהוצאות

66. ביהמ"ש דן בסעיף 146 לפסק הדין החלקי בשיקולים לעניין פסיקת הוצאות בגין דחיית מלוא התביעה שכנגד וקבלת התביעה באופן חלקי ובסעיף 147 ביהמ"ש חייב הנתבע לשלם לתובע שכ"ט באי כוחו עד מתן פסק הדין החלקי בתביעה ודחיית התביעה שכנגד בסך כולל של 100,000 ₪.

67. לאחר הדיון שהתקיים ביום 24.1.21 ביהמ"ש חייב הנתבע עקב מחדלו להביא בקשתו לחקירת התובע במועד, בשכ"ט באי כוחו בסך של 2,500 ₪ והוצאות התייצבות התובע בסך של 1,500 ₪.

68. הנתבע קבל ובצדק בתחילת סיכומיו על כך שהתובע הקדיש חלק גדול מסיכומיו לחזרה על טענתו לפיה על ביהמ"ש להחיל על הצדדים גובה התמורה שסוכם לעניין תביעת הפינוי, "כאילו הסיכומים לעניין הסכום הם כתב ערעור על פסק הדין החלקי" (ראו סעיף 2

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 38910-08-14 דותן ואח' נ' שלום ואח'

לסיכומי הנתבע. אולם, כאמור לעיל, הנתבע פעל באופן דומה, כאשר ניסה במסגרת חקירות המומחה והתובע, לחקור בסוגיות שכבר הוכרעו, וכך גם בסיכומיו.

69. ביהמ"ש מקבל טענת הנתבע בסעיף 6 לסיכומיו, שביהמ"ש עשה עם התובע חסד כשיזם מינוי מומחה לעניין גובה השכר הראוי והדבר נזקף לחובת התובע.

70. ביהמ"ש זוקף לזכות הנתבע העובדה שהסכים לקיים החקירה הנוספת של התובע טלפונית לנוכח הנסיבות האישיות של התובע במועד החקירה.

71. לכן, בשים לב לפער בין סכום התביעה ובין הסכום שביהמ"ש פסק, ביהמ"ש מחייב הנתבע לשלם לתובע מחצית מסכום האגרות ששולמו, מחצית משכר המומחה מטעם ביהמ"ש ששילם התובע, ושכר טרחת בא כוח התובע בסך של 30,000 ₪.

סוף דבר

72. ביהמ"ש מחייב הנתבע לשלם לתובע כלהלן:
- הסך של 197,000 ₪ צמוד בתוספת ריבית כדין ממועד הגשת התביעה ועד מועד התשלום בפועל.
  - מחצית מסכום האגרות ששולמו, מחצית משכר המומחה מטעם ביהמ"ש ששילם התובע, צמוד בתוספת ריבית כדין ממועד ההוצאה ועד מועד התשלום בפועל
  - הסך של 30,000 ש"ח צמוד בתוספת ריבית כדין ממועד מתן פסק הדין ועד מועד התשלום בפועל

ניתן היום, כ"ה ניסן תשפ"א, 07 אפריל 2021, בהעדר הצדדים.

עדי הדר, שופט